

Język i retoryka — poziom rozszerzony

tabu językowe, presupozycja, funkcje fatyczna i magiczna, indukcja i dedukcja, demagogia

opracowanie: Mateusz Będkowski · niekazmuliczyc.pl

KLUCZ NAUCZYCIELA

Grupa A

Suma: 13 pkt

Czas: 15 min

5 zadań · 13 punktów · 15 minut · bez pomocy · pisz czytelnie · w zadaniach otwartych liczy się trafność, poprawność językowa i pisownia.

Zadanie 1. (0–3)

OTWARTE

Wpisz pojęcie, które opisano.

1. _____ — zespół cech języka charakterystycznych dla jednego autora
2. _____ — wiara, że słowo samo wywołuje skutek, np. w zaklęciach i przysięgach
3. _____ — podtrzymywanie kontaktu między rozmówcami

Odpowiedź: 1. styl indywidualny; 2. funkcja magiczna; 3. funkcja fatyczna

Rozwiązanie: Pojęcia z zakresu rozszerzonego (kształcenie językowe i retoryka).

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3

Zadanie 2. (0–3)

OTWARTE

Rozpoznaj funkcję wypowiedzi. Zakreśl nazwę.

1. „Pociąg odjeżdża o 8.15.” — **fatyczna / impresywna / informatywna**
2. „Zamknij drzwi.” — **magiczna / impresywna / fatyczna**
3. „Przysięgam uroczyście...” — **informatywna / magiczna / fatyczna**

Odpowiedź: 1. informatywna; 2. impresywna; 3. magiczna

Rozwiązanie: Funkcja fatyczna — podtrzymanie kontaktu; magiczna — słowo sprawcze (zaklęcia, przysięgi); impresywna — nakłanianie; informatywna — przekazywanie wiadomości.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3

Zadanie 3. (0–1)

ZAMKNIĘTE

Który typ dowodzenia polega na wyprowadzaniu wniosku ogólnego z wielu przypadków szczegółowych?

- A.** erystyka **B.** dedukcja **C.** demagogia **D.** indukcja

Odpowiedź: **D**

Rozwiązanie: Indukcja: od szczegółu do ogółu; dedukcja: od ogółu do szczegółu.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi nie zgadzają się z treścią utworu.

Punktacja: **1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Oceń, czy zdanie jest prawdziwe (P), czy fałszywe (F). Zakreśl właściwą literę.

1. Presupozycja jest zawsze wypowiedziana wprost. — P / F
2. Demagogia opiera się na rzetelnych, sprawdzalnych argumentach. — P / F
3. Funkcja fatyczna polega na przekazywaniu nowych informacji. — P / F
4. Styl indywidualny pozwala rozpoznać autora tekstu. — P / F

Odpowiedź: 1. F; 2. F; 3. F; 4. P

Rozwiązanie: Język i retoryka (zakres rozszerzony).

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3
4. **1 pkt** — podpunkt 4

Wskaż presupozycję (ukryte założenie) wypowiedzi i wyraz, który ją sygnalizuje: „Znowu się spóźniłeś.”

Odpowiedź: np. Presupozycja: adresat spóźnił się już wcześniej (słowo „znowu”).

Rozwiązanie: 1 pkt — trafna presupozycja; 1 pkt — wskazanie wyrazu, który ją sygnalizuje.

Punktacja:

1. **1 pkt** — trafna presupozycja
2. **1 pkt** — wyraz sygnalizujący

Zasady przyznawania punktów

- Zadania zamknięte: 1 pkt za poprawną odpowiedź; 0 pkt za błędną, za brak odpowiedzi albo za wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.
- Zadania otwarte i z lukami: punkty według kryteriów podanych przy zadaniu. Każdy poprawny sposób rozwiązania jest akceptowany, także inny niż w kluczu.
- Przy poprawnej metodzie i błędzie rachunkowym uczeń traci tylko punkt za wynik końcowy; sam wynik bez wymaganego zapisu obliczeń daje najwyżej punkt za odpowiedź, jeśli kryteria tak stanowią.

Proponowana skala ocen (13 pkt)

13–12 pkt: bardzo dobry · 11–10 pkt: dobry · 9–8 pkt: dostateczny · 7–6 pkt: dopuszczający · 5–0 pkt: niedostateczny

Progi orientacyjne: ok. 90% / 75% / 55% / 40%. Dostosuj je do wewnętrznych zasad oceniania.